

Rapport

Het zal je maar overkomen

Een onderzoek naar de inzet van een arrestatieteam van de Koninklijke Marechaussee.

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de minister van Defensie deels gegrond en de minister van Justitie en Veiligheid niet gegrond.

Datum: 10 december 2017

Rapportnummer: 2017/137

AANLEIDING

Op 3 april 2013 was verzoekster samen met haar (destijds) tien jaar oude dochtertje thuis. Op een gegeven moment hoorde zij een harde klap uit de richting van de voordeur van haar woning komen. Verzoekster ging direct naar de voordeur met de bedoeling deze open te maken. Op het moment waarop zij zich op drie meter afstand van de voordeur bevond, ging deze na een tweede klap kapot en open waarna zij vijf personen zag staan waarvan er twee op haar af kwamen. Het betrof een arrestatieteam (AT) van de Koninklijke Marechaussee (KMar) dat haar woning binnenviel. Het AT was op zoek naar een zoon van verzoekster (naar later bleek N.), die werd verdacht van het eerder die dag plegen van een gewapende overval op een juwelier. Later is gebleken dat N. zich na de overval samen met een medeverdachte had verschanst in een woning boven de woning van verzoekster.¹

Verzoekster diende op 8 april 2013 bij de politie eenheid Midden-Nederland een klacht in over het optreden van het AT. De politie eenheid Midden-Nederland stuurde de klacht vervolgens ter verdere behandeling door naar de KMar.

Op 25 juli 2013 deed verzoekster bij de politie Midden-Nederland aangifte van zware mishandeling en bedreiging door (een lid van) van het AT van de KMar. Het Bureau Interne Onderzoeken van de KMar stelde daarop een onderzoek in. De aangifte werd op 21 maart 2014 door de hoofdofficier van het parket Midden-Nederland geseponeerd. De hoofdofficier was van oordeel dat uit de verklaringen van de leden van het AT van de KMar en de verklaringen van de betrokken politieambtenaren niet was gebleken dat er onnodig hardhandig was opgetreden tijdens de inval en de doorzoeking. Van een trap of schop al dan niet opzettelijk gegeven door een lid van het AT tegen het gezicht van verzoekster, blijkt ook niet uit de verklaringen die door de leden van het AT en de politie waren afgelegd. Geen van de aanwezige politieambtenaren of marechaussees had verzoekster tijdens de inval en doorzoeking over pijn of letsel horen klagen. Op grond van deze bevindingen was de hoofdofficier van oordeel dat de actie van het AT van de KMar op een beredeneerde en beheerste wijze was uitgevoerd. Hij achtte het optreden niet disproportioneel en onrechtmatig.

De chef kabinet van de KMar verwees op 16 november 2015 in reactie op de klacht van verzoekster, naar het oordeel van de hoofdofficier.

WAT IS DE KLACHT?

Omdat verzoekster zich niet met het oordeel van de Commandant van de KMar kon verenigen, verzocht zij de Nationale ombudsman de zaak te onderzoeken. De ombudsman stelde een onderzoek in.

¹ ECLI:NL:GHARL:2016:800

Voor zover de klachten betrekking hebben op het kind is de Kinderombudsman bij het onderzoek betrokken en voor zover in het oordeel de kinderrechten aan bod komen, is dit afgestemd met de Kinderombudsman. Het onderzoek richtte zich op de volgende klachten:

Verzoekster klaagt erover dat een officier van justitie van het parket Midden-Nederland op 3 april 2013 toestemming heeft gegeven voor de inzet van een AT van de Koninklijke Marechaussee;

Verzoekster klaagt er verder over dat ambtenaren van de Koninklijke Marechaussee tijdens deze inval zonder noodzaak vuurwapens op haar en haar destijds tien jaar oude dochter hebben gericht;

Verzoekster klaagt er daarnaast over dat ambtenaren van de Koninklijke Marchaussee zich niet hebben gelegitimeerd tijdens de inval in haar woning.

Verzoekster klaagt er aansluitend over dat ambtenaren van de Koninklijke Marechaussee haar en haar dochter niet in dezelfde ruimte lieten verblijven terwijl zij geen verdachten waren;

Verzoekster klaagt er ten slotte over dat een ambtenaar van de Koninklijke Marechaussee disproportioneel geweld tegen haar heeft gebruikt door, terwijl zij op de grond lag, met een schoen tegen haar rechterkaak te trappen als gevolg waarvan haar kunstgebit losraakte en diep in het tandvlees van haar onderkaak schoot.

Daarnaast werd door de Nationale ombudsman ambtshalve een onderzoek ingesteld naar de beslissing van de Koninklijke Marechaussee van 19 oktober 2015. Deze beslissing hield in dat verzoeksters klachten, onder verwijzing naar artikel 9:8, eerste lid, sub e Algemene wet bestuursrecht (een rechterlijke instantie heeft een oordeel gegeven over de klacht(en)), niet in behandeling zouden worden genomen.

BEVINDINGEN

1. DE LEZING VAN VERZOEKSTER

Verzoekster heeft zes kinderen die destijds de leeftijd hadden van 23, 22, 20, 16, 10 en 7 jaar. Op 3 april 2013 was ze samen met haar tienjarige dochter thuis in haar woning. Op een gegeven moment hoorde verzoekster een helikopter vliegen. Vanuit het raam van haar woning zag zij dat het een politiehelikopter was die laag overvloog. Beneden zag zij dat het helemaal blauw van politie zag en dat haar hele flat was omsingeld. Op het laatst zag ze auto's van de KMar aan komen rijden. Zij wist niet wat er aan de hand was en maakte zich zorgen om haar jongste zoon van zeven die op dat moment met haar andere zoon buiten aan het spelen was.

Omstreeks 17:30 uur hoorde verzoekster een hoop lawaai in de gang van haar woning en liep daar naartoe. Zij schrok van vijf personen met bivakmutsen waarvan twee met een geweer haar woning betraden. Een van deze personen richtte meteen een vuurwapen op haar. Verzoekster moest op de grond gaan liggen waarbij zij haar pols bezeerde. Zij zag dat een lid van het AT dat bij haar stond, een groot wapen vasthield dat met twee handen diende te worden vastgehouden. Volgens haar ging het niet om een handvuurwapen, zoals een pistool, maar leek het meer op een aanvalsgeweer. Vervolgens werd de loop van dat geweer in haar nek gezet. Daarnaast werd met kracht een voet op haar rug gedrukt.

Haar destijds tien jaar oude dochtertje werd in haar kamer hardhandig door een lid van het AT wakker gemaakt. Ook werd met een wapen op haar buik gericht. In de klacht die zij op 8 april 2013 bij de politie Midden-Nederland had ingediend, verklaart verzoeksters dochter dat een agent met een bivakmuts haar duwde en zijn pistool tegen haar nek duwde. Even later werd verzoeksters dochter onder schot en met haar handen omhoog de (woon)kamer ingeleid. Verzoekster raakte in paniek en ging schreeuwen. Hierna werd er volgens haar een trap of schop in haar gezicht gegeven waardoor een gebitsprothese kapot ging en zij veel pijn ervoer. Volgens verzoekster constateerde de kaakchirurg later dat haar kaak was ontwricht. Verzoekster deed hiervan aangifte.

In de verklaring die verzoekster op 21 oktober 2013 bij de Sectie Interne Onderzoeken van de KMar aflegde, verklaarde verzoekster dat zij niet had gezien of iemand met zijn voet naar haar had uitgehaald omdat zij op dat moment haar ogen dicht had.

Volgens verzoekster was zij bij de gemeente een procedure begonnen om ervoor te zorgen dat één van haar zoons (N.) niet langer op haar adres kon blijven ingeschreven staan. Volgens de advocate van verzoekster is het haar ervaring dat in het BRP register dan bij één van de op een bepaald adres ingeschreven personen, de opmerking "in onderzoek" wordt opgenomen. Er wordt dus volgens de advocate expliciet vermeld dat iemand niet meer op dat adres ingeschreven zou staan. Er was dus geen enkele reden voor de politie om te vermoeden dat de verdachte zich op verzoeksters adres zou verschansen waardoor iedere noodzaak voor het tonen van een vuurwapen ontbrak.

De advocate van verzoekster is van mening dat voor het AT geen enkele aanleiding bestond om vuurwapens te trekken of te tonen. De artikelen 7 en 8 van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en andere opsporingsambtenaren (zie Achtergrond, onder 6) stellen strenge voorwaarden aan het ter hand nemen van vuurwapens. Niet was gebleken van enig vermoeden dat verzoekster of de verdachte over een vuurwapen zouden beschikken of zich zouden onttrekken aan de aanhouding aangezien zij zelf (noch haar dochter) nooit verdachte zijn geweest in enige strafzaak.

Verder was het voor verzoekster volstrekt onbegrijpelijk waarom zij en haar dochter niet in dezelfde ruimte mochten verblijven en pas na zeven minuten met elkaar konden worden herenigd. Dit is een traumatische ervaring voor haar dochter geweest. Zij is onder behandeling geweest bij een psycholoog om de impact van de gebeurtenissen te verwerken. Verzoekster is van mening dat de inval ook op een geheel andere minder

ingrijpende wijze had kunnen plaatsvinden. Het onrechtmatige en buitenproportionele optreden van het AT moet volgens de advocate als een onmenselijke en/of vernederende behandeling en daarmee als schending van artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) worden aangemerkt.

Ook is niet duidelijk waarom er niet direct bij het binnentreden door het AT werd gelegitimeerd. Pas na ruim zeven minuten wisten verzoekster en haar dochter dat de mannen met de bivakmutsen van de politie/KMar waren.

Ten slotte merkte de advocate van verzoekster op dat de minister van Justitie en Veiligheid niet had gereageerd op de vraag in hoeverre de wetenschap dat er minderjarige kinderen in de woning aanwezig zouden zijn, was meegenomen in de afweging van de officier van justitie. De minister stelde alleen dat het aan het AT is om te bepalen hoe de aanhouding het beste kan worden uitgevoerd en dat de officier van justitie daar geen zeggenschap over heeft.

2. POLITIE INFORMATIE

De Nationale ombudsman heeft kennis genomen van het opsporingsonderzoek dat vrij kort na de melding, dat er een gewapende overval was gepleegd op een juwelier, door de politie Midden-Nederland in gang werd gezet.

Uit dit onderzoek blijkt dat aan de hand van de camerabeelden en getuigen verklaringen vrij snel zicht kwam op de verdachten van de overval op de juwelier en hun signalement. Daarnaast werd de politie spontaan door andere getuigen benaderd die langs de vluchtroute de verdachten op hun scooter voorbij hadden zien scheuren. Volgens deze getuigen was de kleur van de scooter oranje/grijs, rood richting geel en rood. De laatste getuige had gezien dat de verdachten met hun scooter het flatgebouw van verzoekster waren binnengegaan. De wijkagent wist na het bekijken van de camerabeelden ambtshalve dat een van de verdachten een redelijke gelijkenis vertoonde met één van verzoeksters zoons.

Aan de achterzijde van het flatgebouw werden in de buurt van verzoeksters woning twee op een pistool gelijkende voorwerpen en een (bivak)muts gevonden. Tevens was bekend dat tijdens de vlucht door het winkelcentrum door één van de verdachten een omstander in zijn been was geschoten. In de kelderbox van verzoekster werd omstreeks 17:30 uur een roodkleurige scooter zonder kentekenplaat aangetroffen.

Deze wetenschap in combinatie met de flat waarin twee mannen met een scooter waren gevlucht, maakte dat er een link kon worden gelegd tussen de plaats delict in het winkelcentrum en de mogelijkheid dat de gevluchte verdachten zich in verzoeksters woning schuil hielden.

3. STANDPUNT VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

De minister van Justitie en Veiligheid liet in reactie op het onderzoek weten dat de hoofdofficier van justitie verzoeksters klachten niet formeel had behandeld. De

hoofdofficier was op basis van het strafrechtelijke onderzoek naar de aangifte van verzoekster tegen een aantal leden van het AT van oordeel dat het AT rechtmatig en proportioneel had opgetreden. De hoofdofficier wees verzoekster erop dat zij via de artikel 12 Wetboek van Strafvordering procedure beklag kon instellen tegen zijn sepotbeslissing.

Voorafgaand aan de toestemming van de officier van justitie voor de inzet van het AT was volgens de minister de volgende informatie bekend. Op basis van meerdere getuigenverklaringen is de vluchtroute van de verdachten vastgesteld. Deze vluchtroute leidde naar de straat waar verzoekster woont. Eén van de (anonieme) getuigen heeft aan een wijkagent verklaard dat omstreeks 15:39 uur twee mannen kwamen aanrijden op een scooter. De rijder stapte van de scooter af en trapte met kracht de deur van een portiek open. Hierna gingen de twee mannen naar binnen. De getuige kon ook een beschrijving geven van het uiterlijk van deze twee mannen. Deze verklaring kwam grotendeels overeen met eerdere getuigenverklaringen en de camerabeelden uit het winkelcentrum. De wijkagent begreep uit de verklaring van de getuige dat de mannen met de roodkleurige scooter het portiek van de flatwoningen 27 t/m 51 waren binnengegaan. De wijkagent was ambtshalve bekend met het feit dat de familie van verzoekster op nummer xx woonde en twee van haar zoons (I. en N.) antecedenten hadden op het gebied van diefstal en geweld. Op grond van deze informatie besloot de politie omstreeks 15:50 uur om het portiek af te zetten. De wijkagent heeft op het politiebureau foto's bekeken van de camerabeelden uit het winkelcentrum. Hij zag dat een van de twee verdachten een redelijke gelijkenis toonde met I., (een zoon van verzoekster). Hierna zag de wijkagent aan de hand van de foto uit het politiesysteem dat er een gelijkenis was tussen de verdachte uit het winkelcentrum en I..

De wijkagent gaf het districtelijk informatie knooppunt (DIK) opdracht om de bewoners van de andere portiekwoningen na te trekken. Uit deze zoekslag kwamen geen andere potentiële verdachten naar voren. Omstreeks 17:02 uur werden in de achtertuin van de woning van nr. X door de politie twee op vuurwapen gelijkende voorwerpen en een muts aangetroffen. Het bleek om een vuurwapen en een gasdrukpistool te gaan. De achtertuin waarin de voorwerpen werden aangetroffen, grenst aan de achtertuin van de woning van verzoekster. Het was mogelijk om vanuit de achtertuin van verzoekster de aangetroffen spullen achter de heg te verstopten. Op basis van deze voorinformatie zijn drie zoons van verzoekster aangemerkt als verdachte omdat nog niet bekend was welke van de drie bij de overval op de juwelier betrokken was geweest.

Omstreeks 17:17 uur hebben leden van het AT het flatgebouw betreden. Om 17:20 uur openden zij een kelderbox van verzoeksters woning. In deze kelderbox troffen zij een roodkleurige scooter aan. Hoewel de uitlaatbocht niet warm aanvoelde, rook het er wel naar een recent gebruikte verbrandingsmotor.

Omstreeks 17:35 uur werd het huis van verzoekster door het AT betreden. Om 17:45 uur werd verzoeksters huis vrijgegeven omdat de verdachten er niet in waren aangetroffen. Hierna werden de andere huisnummers XX t/m XX betreden op de mogelijke aanwezigheid van de verdachten. De bewoners van die woningen werkten op vrijwillige

basis mee. Bij vier van de dertien woningen werd niet opengedaan. Bij acht woningen werd de kelderbox en de woning bekeken. Bij één van de woningen waar niet werd opengedaan, bleek later dat de verdachten zich daarin naar alle waarschijnlijkheid hadden bevonden. In 2014 is N., (de zoon van verzoekster) naar aanleiding van de overval op de juwelier door de rechter tot een langdurige gevangenisstraf veroordeeld voor het medeplegen van zware mishandeling en diefstal met geweld in vereniging.

Voor wat betreft de beslissing van de officier van justitie om toestemming te verlenen voor de inzet van het AT stelt de minister zich op het volgende standpunt.

Er was sprake van een gewapende overval, waarbij iemand met een vuurwapen was neergeschoten. Om die reden konden levensbedreigende omstandigheden jegens de politie en derden worden aangenomen en was de inzet van een AT vereist. Op grond van deze afweging verleende de officier van justitie toestemming voor de inzet van een AT. Deze toestemming is op juiste gronden gegeven. De wetenschap dat er minderjarige kinderen in de woning aanwezig zouden kunnen zijn, wordt volgens de minister niet meegenomen in die afweging. Over de manier waarop een aanhouding het beste verricht kan worden, heeft de hoofdofficier van justitie geen zeggenschap. Dit wordt overgelaten aan de deskundigheid en expertise van het AT, aldus de minister.

4. DE LEZING VAN HET AT

Op 3 april 2013 was het AT van de KMar in Utrecht met een andere actie bezig. Zij werden verzocht om ook op een andere locatie een instap² te doen in een woning. Er was informatie binnengekomen over een gewapende overval op een juwelier in Utrecht. Daarbij was iemand in zijn been geschoten. De vermoedelijke daders waren een woning binnengevlucht waarna de politie de wijk en de woning had afgezet. Het AT verwachtte in de woning van verzoekster de verdachten en de personen die op dat adres stonden ingeschreven, aan te treffen. De zoon van verzoekster werd ervan verdacht dat hij bij de overval betrokken was geweest en als vuurwapengevaarlijk beschouwd. Achter de woning werden twee vuurwapens en bivakmutsen gevonden die vermoedelijk naar beneden waren gegooid. In de kelderbox werd een scooter aangetroffen die vermoedelijk bij de overval was gebruikt. Vooraf bestond de verwachting dat de verdachte van de overval (de zoon van verzoekster) zich in haar woning zou hebben verschanst. Op basis van deze informatie die voorafgaand aan het betreden van verzoeksters woning bekend was, besloot het AT om volgens de 'aangekondigde procedure' te werk te gaan. Bij deze procedure wordt vaak het dienstwapen ter hand genomen en worden alle ruimten van een pand op een beheerste wijze vanuit rust 'geschoond'³.

Aan de voor- en achterkant van het pand hadden twee leden van het AT de beschikking over een Heckler en Koch MP 5 machinepistool. Deze twee AT'ers zijn niet in de woning van verzoekster geweest. Na het openen van de voordeur met behulp van een ram, ging

² 'Instap' is politie jargon voor het betreden van een woning door een AT.

³ 'Schonen' is politie jargon voor het controleren van een locatie of ruimte op de mogelijke aanwezigheid van een of meerdere (vuurwapen) gevaarlijk verdachte(n).

de eerste AT' er met getrokken pistool vanachter een kogelwerend schild verzoeksters woning in. Hierbij werd door het AT op niet mis te verstane wijze aangegeven dat zij van de politie waren. In de gang zag de eerste AT' er verzoekster staan die iets in haar handen had waarvan niet direct duidelijk was wat. Hij sommeerde verzoekster om haar handen te laten zien en naar buiten (de woning) te komen. Dit past in de woning-procedure die voorschrijft dat aanwezigen naar buiten worden gepraat. Verzoekster liet haar handen zien maar ging echter, zonder te vallen, uit eigen beweging op de grond liggen met haar hoofd en handen naar de eerste AT' er toe. Ze had sleutels in haar handen die ze op de grond voor zich uit schoof en reageerde niet op de aanwijzingen die de AT' er aan haar gaf. Hij heeft niet meegekregen dat verzoekster daarbij haar pols zou hebben verwond. Er is volgens de eerste AT' er niet met een wapen op verzoekster gericht toen zij op de grond lag. Het klopt niet dat er met een wapen op haar nek zou zijn gericht.

Bij het betreden van de woonkamer werd verzoekster op de bank geplaatst omdat zij de eerder aan haar gegeven aanwijzingen niet had opgevolgd. Na de eerste AT' er inspecteerden de andere teamleden, die na hem de woning in gingen, de overige kamers van de woning op de mogelijke aanwezigheid van de verdachten. In dat kader ging het tweede lid van het AT de slaapkamer in waarin verzoeksters dochter zich bevond. Na het openen van een deur zag de tweede AT' er een jong meisje midden op een bed zitten. Hij sprak haar aan en gaf haar de opdracht om haar handen zichtbaar te houden. Voor het gevoel van de tweede AT' er had hij zijn vuurwapen niet op haar gericht. Hij zag direct dat zij niets in haar handen had en verlegde zijn vuurlijn direct naar het bed waarop zij zat. Hij achtte het niet verstandig om het kind op dat moment de kamer uit te praten aangezien haar moeder nog op de grond lag.

De teamleider van het AT betrad als laatste de woning en kwam, na het veilig stellen van de keukenruimte, in de kamer waarin verzoeksters dochter zich bevond. Hij had geen wapen gezien bij het tweede AT-lid dat zich in die kamer bevond. Hierna liep de teamleider naar verzoekster. Direct daarna werd de 'vuurlijn'⁴ opgeheven omdat het risico /gevaar was geweken. Pas daarna werd verzoeksters dochtertje naar haar toegebracht. Dit om te voorkomen dat iemand in een vuurlijn terecht kon komen.

Voordat de tweede AT' er verzoeksters dochter meenam naar de woonkamer, bracht hij zijn pistool eerst in de 'sul houding'⁵. Vervolgens heeft hij zijn pistool geborgen in de holster en het schild weggezet. Nadat verzoekster was weggebracht naar de bank en daar had plaatsgenomen, bracht de tweede AT' er haar dochter naar haar toe. De dochter had haar handen nog op haar hoofd. Hij pakte haar polsen vast en bracht haar armen naar beneden. Terwijl hij verzoekster dochter voor zich uit liet lopen, hield hij haar

⁴ Een 'vuurlijn' is politiejargon voor de richting waarin de loop van een vuurwapen wijst en de denkbeeldige lijn van een kogel die na het afvuren vanuit die loop in een bepaalde richting schiet.

⁵ In deze houding wordt de zijkant van het pistool op de vlakke hand tegen de borstkas aangehouden met de loop schuin opzij omlaag gericht in een veilige richting.

vast aan haar polsen. Tijdens het wegbrengen hield hij geen wapen vast. Volgens de tweede AT' er was dat ook niet nodig omdat de situatie veilig was.

Nadat de situatie onder controle was, heeft de teamleider van het AT zich bij verzoekster gelegitimeerd, haar geïnformeerd over de aanwezigheid van het AT en haar verteld wat er verder nog zou gebeuren. Volgens hem was verzoekster rustig. Tijdens dit gesprek heeft verzoekster niet aangegeven dat ze tegen haar gezicht zou zijn getrapt. Ze had ook niet naar haar kaak gewezen of gezegd dat ze ergens een probleem mee had. De teamleider had het moeten weten indien verzoekster een ontwrichte kaak zou hebben gehad.

Volgens de teamleider zijn tijdens de instap vuurlijnen getrokken met het pistool Glock 17 en is er geen fysiek geweld gebruikt tegen verzoekster en haar dochter. Ook kon de teamleider zich niet voorstellen dat er met een wapen op de nek van verzoekster zou zijn gericht toen zij op de grond lag. Hij had dit niet gezien. Verder kon hij zich niet voorstellen dat er met een wapen op een tienjarig meisje zou zijn gericht. De teamleider had niet gezien dat de dochter van verzoekster onder schot naar de woonkamer was gebracht. Hij kon zich dit ook niet voorstellen omdat het uit den boze is om met een vuurwapen op een kind te richten en is dat ook niet tijdens de evaluatie naar voren gekomen.

Volgens de eerste AT' er is er geen wapen op verzoeksters nek gericht toen zij op de grond lag. Hij had verder gezien dat verzoeksters dochter niet onder schot werd gehouden toen zij de woonkamer werd ingeleid. Volgens de AT' er klopt de lezing van verzoekster niet dat zij op de grond lag op het moment waarop een AT' er langs haar liep met haar dochtertje voor zich uit. Verzoekster zat op dat moment namelijk op de bank. Niemand van het AT heeft verzoekster geraakt. Volgens een lid van het AT die 'medic'⁶ is, zou hij het zeker hebben gehoord als er op medisch gebied iets zou zijn voorgevallen in de woning. Ook de eerste AT'er gaf aan dat verzoekster niet had aangegeven dat zij ergens pijn had of in haar gezicht was geraakt. Zij is niet geschopt.

5. Verklaring van politieambtenaren van de eenheid Midden-Nederland

Twee politieambtenaren van de eenheid Midden-Nederland die na de inval van het AT in de woning van verzoekster aanwezig waren, verklaarden, voor zover relevant, het volgende.

Politieambtenaar Kl. verklaarde dat zij, voor wat betreft verzoeksters verklaring dat zij in haar gezicht of kaak zou zijn getrapt, niets bij verzoekster had bemerkt. Politieambtenaar Ad. verklaarde dat hij zich niet kon herinneren dat hij na de inval door het AT letsel had waargenomen bij verzoekster. Indien verzoekster het over letsel zou hebben gehad of daarover zou hebben geklaagd, dan zou hij zich dat nog moeten herinneren. Hij kon zich herinneren dat verzoekster veel en op luide toon tegen hem en zijn collega sprak. Verder

⁶ Gewondenverzorger.

liet verzoekster zich meerdere malen van de bank vallen en deed alsof zij flauw viel. Enkele seconden later stond zij weer te schreeuwen.

6. KLACHTBEHANDELING DOOR DE KONINKLIJKE MARECHAUSSEE

Op 9 april 2013 diende verzoeksters advocate een klacht in over het optreden van het AT van de KMar. Op 25 juli 2013 deed verzoekster bij de politie Midden-Nederland aangifte tegen leden van het AT van de KMar.

Op 29 juli 2013 stuurde de waarnemend klachtencoördinator van de KMar aan de advocate van verzoekster een brief, waarin werd meegedeeld dat er naar aanleiding van de klacht een strafrechtelijk onderzoek was ingesteld.

Op 19 oktober 2015 stuurde het hoofd van de sectie klachten van de KMar een brief aan de advocate van verzoekster. In deze brief deelde hij mee dat de klacht van verzoekster op grond van artikel 9:8, eerste lid, sub e van de Algemene wet bestuursrecht niet in behandeling zou worden genomen. Verzoeksters klacht had volgens het hoofd van de sectieklachten namelijk betrekking op gedrag van medewerkers van de KMar dat bij het Openbaar Ministerie (de hoofdofficier van justitie) in behandeling was geweest. Nu de hoofdofficier van justitie zich in het kader van de beoordeling van de aangifte had uitgesproken over het gedrag, kon de KMar geen onderzoek meer doen naar verzoeksters klacht. De uitspraak van de hoofdofficier moest volgens het hoofd van de sectie klachten worden gerespecteerd. Ten slotte werd in de brief aan de advocate van verzoekster meegedeeld dat zij zich kon wenden tot de Nationale ombudsman indien zij het niet eens zou zijn met de beslissing.

7. STANDPUNT VAN DE MINISTER VAN DEFENSIE

In reactie op het onderzoek liet de minister van Defensie het volgende aan de Nationale ombudsman weten.

Algemeen

De leden van het AT van de Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten (BSB) legitimeren zich niet voorafgaand of tijdens het binnentreden aan de aanwezige bewoners. Dit in verband met de veiligheid en privacy van de leden van het AT. Nadat de veiligheid in de woning is zeker gesteld, zal de sectiecommandant van het AT zich legitimeren en aan de bewoners de reden van het binnentreden meedelen.

Bij het betreden van een woning door leden van het AT van de BSB worden geen aanvalsgeweren gebruikt. In algemene zin wordt enkel gebruik gemaakt van een pistool. Het pistool wordt gebruikt om bij het binnentreden in een woning een 'vuurlijn' op te zetten. De vuurlijn wordt opgezet door een schietklaar wapen met gestrekte armen op de vloer te richten en niet op daarin aanwezige personen. Indien nodig, kan een persoon die een bedreiging vormt voor het AT en/of andere aanwezige personen, snel met een schot worden uitgeschakeld. De leden van het AT lopen met deze vuurlijn volgens een vaste

procedure door de woning om die veilig te stellen. Deze 'woning procedure' stelt rust, overzicht en veiligheid voorop tijdens het doorzoeken van een woning. Om deze reden mogen personen die in de woning worden aangetroffen, de ruimte ook niet verlaten gedurende de tijd dat het AT van de BSB de woning veiligstelt. Tijdens het betreden van een woning wordt door de leden van het AT van de BSB rekening gehouden met alle mogelijke scenario's waaronder de aanwezigheid van kinderen. Wanneer kinderen worden aangetroffen dan wordt, indien noodzakelijk, de woningprocedure aangepast. Zo zal wanneer het sein veilig is gegeven, het kind zo snel mogelijk naar de moeder worden gebracht. Naast het garanderen van de eigen veiligheid en die van de bewoners, wil het AT niet dat het kind wordt geconfronteerd met een 'mogelijke' vader die geblinddoekt en geboeid wordt afgevoerd. Indien vooraf bekend is dat er kinderen aanwezig zijn dan kan een lid van het AT tijdens het aantreffen van een kind zo snel mogelijk zijn bivakmuts afdoen. Ook kan worden bekeken of het verbreken van de toegang zo snel en stil mogelijk kan plaatsvinden.

Specifiek

Het binnentreden van verzoeksters woning vond plaats via de 'aangekondigde procedure'.⁷ De procedure schrijft volgens de minister voor dat verzoekster, gezien het feit dat zij geen verdachte bleek, naar buiten wordt gepraat op het moment waarop de veiligheid in de woning is gewaarborgd. In dat kader werd aan verzoekster een hiertoe strekkende opdracht gegeven waarop zij niet reageerde.

In het geval van verzoekster hadden twee leden van het AT de beschikking over een pistool van het merk en type Glock 17. Buiten, aan de voor- en achterzijde van verzoeksters woning, waren twee andere leden van het AT bewapend met een Heckler & Koch MP5 machinepistool. Deze twee medewerkers zijn echter niet in verzoeksters woning geweest. Volgens de minister zijn er tijdens de actie geen vuurwapens op verzoekster en haar dochter gericht. Hoewel er wel een vuurlijn was gelegd, mag dit niet worden verward met het richten van een vuurwapen op een persoon. Zolang de rest van de woning nog niet was veiliggesteld, mocht verzoeksters dochter haar slaapkamer niet verlaten. Dit maakt namelijk deel uit van de woningprocedure.

Alles overziend acht de minister van Defensie de klacht over het AT van de BSB in zijn geheel ongegrond.

Ten aanzien van de interne klachtbehandeling merkte de minister het volgende op. De politie Midden-Nederland had op 9 april 2013 verzoekster klacht ontvangen. Omdat de klacht betrekking had op personeel van de KMar werd deze klacht door de politie doorgestuurd naar de staf van de KMar, waar deze op 2 mei 2013 werd ontvangen en in behandeling genomen. Nadat verzoekster aangifte had gedaan tegen een aantal leden van het AT van de KMar, werd besloten om de interne klachtbehandeling, hangende het strafrechtelijk onderzoek, op te schorten. Op 21 maart 2014 oordeelde het Openbaar

⁷ Bij deze procedure kan de deur van een woning worden geforceerd waarna de woning ruimte voor ruimte wordt betreden en de verdachte door het AT wordt aangeroept om zich te laten zien.

Ministerie dat uit het strafrechtelijk onderzoek niet was gebleken van onnodig hardhandig optreden tijdens de inval en de daaropvolgende doorzoeking. Verder was de actie van het AT op een beredeneerde en beheerste wijze uitgevoerd waardoor het optreden niet als disproportioneel en onrechtmatig werd geoordeeld.

BEOORDELING VAN DE KLACHTEN

Zoals eerder aangegeven, richtte het onderzoek van de Nationale ombudsman zich op de volgende klachten.

1. Verzoeksters klacht dat een officier van justitie van het parket Midden-Nederland op 3 april 2013 toestemming had gegeven voor de inzet van een AT van de Koninklijke Marechaussee;
2. Verzoeksters klacht dat ambtenaren van de Koninklijke Marechaussee tijdens deze inval zonder noodzaak vuurwapens op haar en haar destijds tien jaar oude dochter hadden gericht;
3. Verzoeksters klacht dat ambtenaren van de Koninklijke Marchaussee zich niet hadden gelegitimeerd tijdens de inval in haar woning.
4. Verzoeksters klacht dat ambtenaren van de Koninklijke Marechaussee haar en haar dochter niet in dezelfde ruimte lieten verblijven terwijl zij geen verdachten waren;
5. Verzoeksters klacht dat een ambtenaar van de Koninklijke Marechaussee disproportioneel geweld tegen haar had gebruikt door, terwijl zij op de grond lag, met een schoen tegen haar rechterkaak te trappen als gevolg waarvan haar kunstgebit losraakte en diep in het tandvlees van haar onderkaak schoot.
6. Daarnaast stelde de Nationale ombudsman ambtshalve een onderzoek in naar de beslissing van de Koninklijke Marechaussee van 19 oktober 2015, om verzoeksters klachten niet in behandeling te nemen.

Hieronder zal elke hierboven beschreven klacht afzonderlijk aan de hand van een toepasselijk behoorlijkheidsvereiste en relevante wet- en regelgeving worden beoordeeld.

1. TEN AANZIEN VAN DE TOESTEMMING VOOR DE INZET VAN HET AT

Het evenredigheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel. De inzet van een AT moet worden gezien als een zwaar middel en moet dus in verhouding staan tot het doel van de aanhouding. De verhouding wordt daarbij in grote mate bepaald door de risico-inschatting van het te verwachten levensbedreigende geweld.

Voorts geldt dat op grond van artikel 3 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (zie Achtergrond, onder 8) bij iedere beslissing die kinderen kan raken systematisch dient worden bepaald wat de belangen van de kinderen zijn en moeten deze worden afgewogen tegen andere belangen. Dat geldt ook voor een beslissing rond het inzetten van een AT. Hoewel de beslissing wellicht met spoed moet worden genomen, zal

onderdeel van de afweging moeten zijn hoe de beslissing zich verhoudt tot de belangen van de mogelijk aanwezige kinderen en of de noodzaak van de inzet van het AT prevaleert boven de belangen van de kinderen. De belangen van de kinderen bestaan in dit kader in het bijzonder uit het recht op een gezonde ontwikkeling (artikel 6 IVRK) en het recht op privacy (artikel 16 IVRK).

De inzet van een AT dient te worden beschouwd als het toepassen van een zwaar geweldsmiddel, dat veelal een ernstige inbreuk maakt op grondrechten. Om die reden is de toestemming tot inzet van deze eenheid een zwaarwegende beslissing die verstrekkinge gevolgen heeft. De beslissing tot de inzet van het AT is gebonden aan een aantal strikte voorwaarden.

De vereisten voor de inzet van een AT zijn neergelegd in artikel 17 van de Regeling Beheer Politie (zie Achtergrond, onder 4), alsook in de circulaire aanhoudings- en ondersteuningseenheden van het Openbaar Ministerie (zie Achtergrond, onder 3). Allereerst dient een situatie geschikt te zijn voor de inzet van een AT. AT is een andere benaming voor de Aanhoudings- en Ondersteuningseenheid van de politie zoals omschreven in de circulaire aanhoudings- en ondersteuningseenheden. AT's mogen, na verkregen toestemming, optreden in situaties waarin redelijkerwijs mag worden aangenomen dat levensbedreigende omstandigheden tegen de politie of anderen dreigen. Voorts dient de hoofdofficier van justitie, die op zijn parket maximaal twee officieren van justitie kan aanwijzen ter vervanging, toestemming te geven voor de inzet van een AT.

Hoewel een aanhouding door een AT voor derden, zeker wanneer het (jonge) kinderen betreft zeer ingrijpend is, kan niet in ieder geval maatwerk worden geleverd. Dit is telkens afhankelijk van de urgentie van de aanhouding en het tijdstip van de dag evenals de omstandigheden van het moment waarop de aanhouding is of kan worden gepland.

De Nationale ombudsman stelt de volgende feiten vast.

Vrij kort na de overval waarbij een getuige door één van de verdachten in zijn been was geschoten, is de politie direct begonnen met het opsporingsonderzoek naar de identiteit van de daders. Dankzij camerabeelden, getuigen die zich spontaan bij de politie meldden en de ambtshalve wetenschap van een wijkagent kwam relatief snel één van de meerderjarige zoons van verzoekster als mogelijke verdachte in beeld. Van enkele zoons was verder uit het politiesysteem bekend dat deze antecedenten hadden op het gebied van diefstal en geweld. Naast een redelijke gelijkenis met één van de daders op de camerabeelden, werd de verdenking verder versterkt door de verklaring van een getuige die de scooter met twee mannen snel een portiek van verzoeksters flat had zien binnen gaan. Op basis van deze informatie was naar het oordeel van de Nationale ombudsman op dat moment sprake van een redelijke verdenking van betrokkenheid van één van de drie meerderjarige zoons van verzoeksters bij de overval.

In de kelderbox van verzoeksters woning, op wiens adres haar zoon op dat moment formeel nog stond ingeschreven, werd een scooter zonder nummerplaat gevonden die

gelijkenis vertoonde met de scooter die door getuigen was waargenomen. Bovendien rook het in de kelderbox naar benzine. Dit laatste impliceert dat de scooter die dag was gebruikt. Daarnaast waren twee op een handvuurwapen gelijkende voorwerpen (pistolen) en een muts in een achtertuin die grenst aan de achtertuin van verzoeksters woning aangetroffen.

De politie is nagegaan of mogelijk nog andere bewoners van een aantal portiekwoningen antecedenten hadden, maar dit leverde geen andere potentiële verdachten op.

De stelling van verzoekster dat ze een procedure was gestart om te bewerkstelligen dat een van haar zonen in de Basis Registratie Personen (BRP) zou worden uitgeschreven, legt naar het oordeel van de Nationale ombudsman geen gewicht in de schaal. Zelfs al zou haar zoon niet meer op haar adres ingeschreven staan dan had de politie op dat moment voldoende reden om aan te nemen dat hij zich in verzoeksters woning schuil zou kunnen houden. De wijkagent wist immers dat de hem ambtshalve bekende verdachte op dat adres woonde. Op basis van deze informatie kon naar het oordeel van de Nationale ombudsman op dat moment worden aangenomen dat de verdachte zoon van verzoekster zich op haar adres schuil zou kunnen houden. Dat later bleek dat hij en zijn kompaan zich destijds in de woning van de bovenbuurvrouw van verzoekster schuilhielden, maakt dit niet anders.

Doordat in de achtertuin twee op pistolen gelijkende voorwerpen waren aangetroffen, kon op dat moment niet volledig worden uitgesloten dat de verdachten nog mogelijk over andere vuurwapens de beschikking zouden kunnen hebben. Alles overziend concludeert de Nationale ombudsman dat er sprake was van een situatie waarin redelijkerwijs mocht worden aangenomen dat levensbedreigende omstandigheden tegen de politie of anderen dreigden, hetgeen een voorwaarde is voor de inzet van een AT.

Vervolgens komt de vraag aan de orde in hoeverre de wetenschap dat er minderjarige kinderen in de woning aanwezig zouden kunnen zijn, van invloed is op de uiteindelijke beslissing om wel of geen toestemming te verlenen voor de inzet van een AT. De minister stelt zich op het standpunt dat deze wetenschap niet wordt meegenomen in die afweging. Over de manier waarop een aanhouding het beste kan worden verricht, heeft de hoofdofficier van justitie namelijk geen zeggenschap. Dit wordt overgelaten aan de deskundigheid en expertise van het AT.

De Nationale ombudsman is van oordeel dat de hoofdofficier in bijzondere gevallen voorafgaand aan het verlenen van toestemming wel ruimte heeft om het AT te vragen rekening te houden met de aanwezigheid van kinderen. Het moet dan wel gaan om een situatie waarin de aanhouding (buiten heterdaad) qua tijd beter planbaar is. Dat de sectiecommandant van het AT eindverantwoordelijke is en bepaalt welke procedure de veiligheid van het AT en die van de verdachte en derden het beste kan waarborgen, doet daar niets aan af. Dat gaat over de uitvoer van de arrestatie. De beslissing tot de inzet en ook tot de onmiddellijke inzet van het AT blijft bij de hoofdofficier. En in die beslissing horen de belangen van de eventueel aanwezige kinderen te worden betrokken: de belangen moeten worden bepaald en afgewogen tegen de andere belangen zoals het

opsporingsonderzoek en de aanhouding. De belangenafweging kan betekenen dat de aanhouding wordt verzet, de belangenafweging kan ook betekenen dat er alsnog wordt overgegaan tot de onmiddellijke inzet van een AT, mits die belangen in het concrete geval zwaarder zijn dan de belangen van kinderen. De belangen van kinderen kunnen ook betekenen dat een voorwaardelijke toestemming wordt gegeven. Tijdens het onderzoek is niet gebleken dat de belangen van kinderen een onderdeel zijn van de beslissing tot de inzet van het AT en evenmin dat in het geval van verzoekster expliciet een belangenafweging is gemaakt ten aanzien van de mogelijk aanwezige kinderen. Gelet hierop is bij de beslissing tot de inzet van het AT niet overeenkomstig het IVRK gehandeld. Overigens brengt deze conclusie niet met zich mee dat de inzet per definitie niet had gemogen. Het is zeer wel mogelijk dat ook na een belangenafweging alsnog was besloten tot de inzet van het AT, zeker in het geval van verzoekster. De Nationale ombudsman is namelijk van oordeel dat er in het geval van verzoekster omstandigheden waren waarin de tijd en ruimte voor uitstel ontbraken en er voldoende gronden waren voor de inzet van het AT. Er was immers sprake van een heterdaadsituatie waarbij één van de verdachte had laten zien daadwerkelijk bereid te zijn om tijdens de vlucht op mensen te schieten met levensgevaarlijke risico's voor omstanders. Dit vereist een snelle, doortastende aanpak waarbij geen tijd is om een ander moment te kiezen waarop een verdachte buiten heterdaad kan worden aangehouden. Onder dergelijke omstandigheden weegt naar het oordeel van de Nationale ombudsman het belang en de veiligheid van de samenleving en personen zwaarder dan het belang van onschuldige derden en minderjarige kinderen. Hoewel het AT bedacht is op de (eventuele) aanwezigheid van minderjarige kinderen en daar tijdens het uitvoeren van de procedure rekening mee houdt, maakt dit geen deel uit van de belangenafweging van de hoofdofficier.

Door toestemming te geven voor de inzet van een AT heeft de minister van Justitie en Veiligheid aan wie de gedraging wordt toegerekend, niet gehandeld in strijd met het evenredigheidsvereiste.

De klacht over de beslissing van de hoofdofficier van justitie om toestemming te verlenen voor de inzet van het AT is gegrond voor zover het het ontbreken van het maken van de belangenafweging door de hoofdofficier ten aanzien van de mogelijke aanwezigheid van kinderen betreft.

De onderzochte gedraging is op dit punt deels behoorlijk en deels onbehoorlijk.

2. TEN AANZIEN VAN HET ZONDER NOODZAAK RICHTEN VAN VUURWAPENS OP VERZOEKSTER EN HAAR DESTIJD TIEN JAAR OUDE DOCHTER.

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. Het recht op lichamelijke integriteit is een grondrecht dat door de Grondwet en internationale verdragen wordt beschermd (zie Achtergrond, onder 1). Het gebruik van geweld tegen personen betekent een inbreuk op dit grondrecht. Een politieambtenaar die in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening is, is bevoegd om op grond van artikel 7 van de Politiewet 2012 (zie Achtergrond, onder 5) geweld te

gebruiken. In artikel 7 van de Ambtsinstructie voor de politie, de KMar en andere opsporingsambtenaren (Ambtsinstructie, zie Achtergrond, onder 6) staan de voorwaarden beschreven op grond waarvan de politie, waaronder begrepen de executieve ambtenaren van de KMar, gebruik mag maken van het dienstpistool.

Kinderen hebben op grond van artikel 3 lid 2 IVRK (zie Achtergrond, onder 8) recht op bescherming, op veiligheid en van professionals die met kinderen in aanraking komen mag verwacht worden dat zij zich kindvriendelijk opstellen (artikel 3 lid 3 IVRK). Kinderen hebben recht op een gezonde ontwikkeling (artikel 6 IVRK) en in dat licht moeten trauma's voorkomen worden. In de Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice van 17 november 2010 is nader uitgewerkt hoe met minderjarigen moet worden omgegaan die te maken hebben met het justitieel apparaat en dat het optreden kindvriendelijk moet zijn.

Een AT treedt op als een operationele eenheid en maakt daarbij gebruik van specifieke aanhoudingstechnieken en -tactieken. De werkwijze van AT's is gebaseerd op snelheid van handelen en het verrassingseffect om de aan te houden personen geen gelegenheid te bieden gebruik te maken van een vuurwapen. De overrompelende werkwijze van een AT houdt veelal een ernstige inbreuk in op grondrechten van de betrokken burger; in verband daarmee is voor de inzet van een AT toestemming vereist van het openbaar ministerie.

De inzet van een AT vindt plaats volgens vaste procedures, die in de loop der jaren mede op basis van praktijk ervaring zijn ontwikkeld om het team in staat te stellen zo snel, doortastend en adequaat mogelijk op te treden. Dit met een zo gering mogelijke gevaarstelling voor verdachten en henzelf. Het gebruik van een vuurwapen maakt deel uit van die procedure. Volgens de minister van Defensie wordt een vuurlijn opgezet door een schietklaar wapen met gestrekte armen op de vloer te richten en niet op daarin aanwezige personen. Indien nodig, kan een persoon die een bedreiging vormt voor het AT en/of andere aanwezige personen, snel met een schot worden uitgeschakeld. De leden van het AT lopen met deze vuurlijn volgens een vaste procedure door de woning om die veilig te stellen.

Het is begrijpelijk dat verzoekster en haar dochter, die niets met de overval te maken hadden en daar destijds geen wetenschap van hadden, de inval van het AT en de wijze waarop dat gebeurde als een zeer ingrijpende gebeurtenis hebben ervaren.

Gelet op hetgeen hiervoor ten aanzien van het eerste klachtonderdeel is overwogen, heeft de hoofdofficier van justitie van het parket Midden-Nederland in redelijkheid kunnen besluiten tot het inzetten van het AT. Met dat besluit tot het inzetten van een dergelijk team gaat gepaard de toestemming voor de wijze van optreden die gebruikelijk is voor een AT.

Een deel van de klachten van verzoekers betreft de handelwijze die overeenkomstig vaste procedures gebruikelijk is bij het optreden van een AT. Omdat een AT bij binnenkomst in een woning niet weet wat het daar kan verwachten en omdat de situatie in een woning niet van tevoren kan worden verkend, biedt een standaardwerkwijze

waarborgen voor de eigen veiligheid van de ambtenaren van de KMar. Er kan om die reden begrip worden opgebracht voor het doorzetten van die werkwijze los van de situatie die ter plaatse wordt aangetroffen. Hoewel achteraf bleek dat geen sprake was van vuurwapens noch van verdachten die zich mogelijk in verzoeksters woning schuil hielden, is dat bij binnenkomst voor het AT (nog) niet duidelijk, hoe onbegrijpelijk dat ook kan overkomen op verzoekster.

Het is zeer te betreuren dat tijdens het optreden een tienjarig kind in de woning aanwezig was. Dat gegeven kan echter geen reden zijn om de werkwijze van het AT ten aanzien van de mogelijke verdachten in zijn geheel aan te passen. Het forceren van de deur, het leggen van vuurlijnen en het tijdelijk van hun vrijheid beroven van bewoners, moet dan ook als toepassing van de standaardprocedure worden gezien. In die zin moet de onderzochte gedraging van het AT van de KMar dan ook behoorlijk worden geacht.

De vraag die zich dan voordoet, is of de AT'ers zich op de juiste wijze hebben gedragen tegenover het aanwezige kind en verzoekster. Hoewel niet is gebleken dat in de werkwijze kindvriendelijk optreden een onderdeel is, blijkt uit de stukken wel dat getracht is het kind zo veel mogelijk in veiligheid te houden en af te schermen van de gebeurtenissen. Hoe om te gaan met kinderen zou een expliciete plek moeten krijgen in de zogenaamde "woningprocedure", maar in het onderhavige geval is de Nationale ombudsman op grond van alle informatie van oordeel dat het AT van de KMar niet heeft gehandeld in strijd met het vereiste dat grondrechten en als onderdeel daarvan de kinderrechten worden gerespecteerd.

Volgens de lezing van verzoekster, zou de loop van een geweer in haar nek zijn gezet en haar dochter onder schot de woonkamer zijn ingeleid. Een dergelijke manier past niet in de standaardwerkwijze die bij een aangekondigde woningprocedure door een AT wordt gevolgd. Ook zijn de betrokken ambtenaren van het AT stellig in hun verklaringen dat zij niet op de wijze, zoals verzoekster stelt, hebben gehandeld. Bovendien zou de door verzoekster veronderstelde werkwijze, gelet op het risico op ongewilde/reflex schoten, een onaanvaardbaar risico met zich meebrengen. Het optreden van AT' s is er juist op gericht om dergelijke onnodige risico's niet te nemen en slachtoffers te voorkomen.

De verklaringen van de leden van het AT en hun standaard werkwijze levert niet op dat van de lezing van verzoekster moet worden uitgegaan. Op grond hiervan zijn de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman van oordeel dat het AT van de KMar niet heeft gehandeld in strijd met het vereiste dat grondrechten worden gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

3. TEN AANZIEN VAN DE KLACHT OVER HET NIET LEGITIMEREN TIJDENS DE INVAL

Het vereiste van professionaliteit houdt in dat de overheid er voor zorgt dat haar medewerkers volgens hun professionele normen werken. De burger mag van hen bijzondere deskundigheid verwachten. Dit vereiste brengt met zich mee dat

politieambtenaren tijdens het contact met een burger, desgevraagd hun legitimatiebewijs tonen.

In artikel 2 van de Ambtsinstructie voor de Koninklijke Marechaussee en andere opsporingsambtenaren (zie Achtergrond, onder 6) is bepaald dat een politieambtenaar zich op verzoek legitimeert als hij optreedt in uniform. Hoewel het voor de Nationale ombudsman normaal gesproken vanzelfsprekend dat deze legitimatie desgevraagd dient plaats te vinden voordat de politie ambtshandelingen verricht, kunnen er omstandigheden zijn die legitimatie achteraf kunnen rechtvaardigen.

De werkwijze van AT' s is gebaseerd op snelheid van handelen en het verrassingseffect om de aan te houden persoon of personen geen gelegenheid te bieden, gebruik te maken van een vuurwapen of een andere levensbedreigende handeling te verrichten. Deze overrompelende werkwijze brengt met zich mee dat legitimatie voorafgaand aan een dergelijk optreden, het verrassingseffect teniet zou doen gaan. Overigens wordt tijdens een optreden door de leden van het AT luid en duidelijk 'politie!' geroepen zodat het voor de verdachte(n), bekenden en omstanders helder is dat zij met de politie van doen hebben. Daarnaast draagt het uniform met daarop het woord 'Politie' en/of 'arrestatieteam' bij aan een zichtbare legitimatie tijdens de actie. Het AT volgt deze werkwijze omdat de kans bestaat dat een aan te houden verdachte of een aanwezige persoon in de veronderstelling kan verkeren dat hij wordt geript⁸ of op het punt staat om te worden geliquideerd wat de gevaarstelling nog verder kan vergroten. Pas nadat een potentieel levensbedreigende situatie onder controle is gebracht, ontstaat er tijd en ruimte om zich tegenover betrokkenen te legitimeren. Gelet op de afscherming van de identiteit van de leden van een AT, wordt achteraf alleen door de teamleider van het AT gelegitimeerd. De Nationale ombudsman heeft begrip voor deze standaardwerkwijze en de gedachte daarachter.

Wat niet wordt weersproken is dat de teamleider van het AT zich nadat de actie voorbij was tegenover verzoekster heeft gelegitimeerd als ambtenaar van de KMar. Dit past binnen de standaardprocedure van een AT. Op grond hiervan is de Nationale ombudsman van oordeel dat het AT van de KMar niet heeft gehandeld in strijd met het vereiste van professionaliteit.

De onderzochte gedraging is op dit punt dan ook behoorlijk

⁸ Bestolen door een andere crimineel.

4. TEN AANZIEN VAN HET NIET IN DEZELFDE RUIMTE LATEN VERBLIJVEN VAN VERZOEKSTER EN HAAR DOCHTER TERWIJL ZIJ GEEN VERDACHTEN WAREN

Het vereiste van professionaliteit houdt in dat de overheid er voor zorgt dat haar medewerkers volgens hun professionele normen werken. De burger mag van hen bijzondere deskundigheid verwachten. Dit vereiste brengt met zich mee dat de politie het directe contact tussen een ouder en een minderjarig kind in een stressvolle situatie zo min mogelijk belemmert.

Kinderen en ouders horen bij elkaar, zo volgt uit het IVRK. Kinderen hebben recht op veiligheid en bescherming en horen deze in de eerste plaats van hun ouders te kunnen krijgen (artikel 3, 5, 9 en 18 IVRK). Bij beslissingen om kind en ouder niet bij elkaar te laten zijn moet een belangenafweging gemaakt worden waarin de belangen van het kind bepaald en afgewogen worden tegen de belangen die scheiding op dat moment kennelijk nodig zouden maken (artikel 3 lid 1 IVRK).

Op het moment waarop een AT een woning betreedt, is het eerste belangrijke doel dat moet worden bereikt het creëren van veiligheid in een op dat moment onoverzichtelijke, potentieel levensbedreigende situatie. In dat kader hanteert het AT een procedure waarbij elk lid een ruimte van de woning voor zijn rekening neemt en die onder controle brengt. Deze werkwijze brengt met zich mee dat inbreuk wordt gemaakt op de privacy en bewegingsvrijheid van personen die zich in een onder controle gebrachte ruimte bevinden. Zolang de situatie in de gehele woning nog niet veilig is, mogen aanwezigen niet door de woning gaan lopen en moeten zij in de tussentijd in hun ruimte blijven wachten tot het sein veilig is gegeven. Overigens gaat het daarbij om minuten en niet om uren dat men van elkaar gescheiden is. Zodra de situatie in de gehele woning onder controle is gebracht en als veilig wordt beschouwd, kan worden besloten of de aangetroffen personen bij elkaar in één ruimte (bijvoorbeeld: een woonkamer) kunnen worden gebracht.

Een inval door een AT in een woning kan voor een kind sterke gevoelens van onveiligheid en grote stress met zich meebrengen. Instinctief zullen een ouder en een kind zo snel mogelijk in elkaars gezelschap willen verkeren voor het bieden en verkrijgen van steun en troost. Onder stress omstandigheden kan een korte tijdspanne in de beleving van betrokkenen een eeuwigheid duren.

Ook hierbij moet een afweging worden gemaakt tussen enerzijds de veiligheid van het AT en overige aanwezigen in woning en anderzijds het belang van een minderjarig kind om bij een ouder steun te vinden in stressvolle omstandigheden. Het valt te begrijpen dat verzoekster en haar dochter aanvankelijk van elkaar gescheiden waren. Het handelen getuigt van het veilig stellen van het kind en doet daarmee recht aan het recht op veiligheid. Dat het kind daardoor enige tijd gescheiden was van moeder, is onontkoombaar. Gelet op de snelheid van het optreden van het AT is de periode waarin zij van elkaar gescheiden waren, beperkt gebleven. Op het moment waarop de situatie

het toeliet, is verzoeksters dochter direct naar haar toe gebracht. In die zin lijkt het handelen in overeenstemming met de eisen die voortvloeien uit het IVRK en is de Nationale ombudsman van oordeel dat daarbij goed is gehandeld.

Op grond hiervan is de Nationale ombudsman van oordeel dat het AT van de KMar niet heeft gehandeld in strijd met het vereiste van professionaliteit en de kinderrechten. De onderzochte gedraging is dan ook behoorlijk. Wel wordt de suggestie gedaan om in de “woningprocedure” expliciet op te nemen hoe een AT'er met kinderen omgaat en welke afwegingen gemaakt moeten worden, zodat iedere AT'er zich bewust is van de belangenafweging die hij moet maken, ook in geval van urgentie.

De onderzochte gedraging is dan ook behoorlijk

5. TEN AANZIEN VAN HET GEBRUIK VAN DISPROPORTIONEEL GEWELD TEGEN VERZOEKSTER

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat de overheid integer handelt en een bevoegdheid alleen gebruikt voor het doel waarvoor deze is gegeven. Dit vereiste brengt met zich mee dat een politieambtenaar geen fysiek geweld gebruikt om een burger/verdachte vanuit boosheid of irritatie te straffen.

De verklaringen over het vermeende geweldgebruik staan lijnrecht tegenover elkaar. Verzoekster heeft gesteld dat zij op de grond lag op het moment waarop de tweede AT 'er haar dochter de woonkamer in bracht. Op dat moment raakte zij in paniek en ging schreeuwen. Tijdens het voorbij lopen zou deze AT 'er met zijn schoen tegen haar kaak zijn gekomen dan wel haar daartegen hebben getrapt. Verzoekster voelde daarop een hevige pijn omdat een stuk van haar gebitsprothese in haar verhemelte zou zijn geschoten. Aanvankelijk verklaarde verzoekster in haar aangifte bij de politie eenheid Midden-Nederland dat zij wel had gezien en gevoeld dat iemand zijn voet uithaalde en tegen de rechterkant van haar gezicht trapt. Later verklaarde verzoekster bij de KMar dat zij niet had gezien dat een lid van het AT in het voorbijgaan met een voet tegen haar rechterkaak trapt. Zij had ook verklaard dat zij zo'n last van haar kaak had dat ze in de periode daarna bijna niet kon eten.

Volgens de eerste AT 'er die de woning betrad, liet verzoekster zich in de gang uit eigen beweging op de grond vallen. Bij het betreden van de woonkamer werd verzoekster op de bank geplaatst. Nadat het gevaar was geweken, werd verzoeksters dochter naar haar toe gebracht. Volgens de tweede AT' er is verzoekster niet tegen haar gezicht geschopt op het moment waarop zij op de grond lag. Verzoekster zat juist op de bank op het moment waarop hij met haar minderjarige dochter de woonkamer binnenkwam. Op grond daarvan is het feitelijk onmogelijk dat verzoekster tegen de zijkant van haar kaak zou zijn getrapt. Verder heeft de teamleider van het AT verklaard dat verzoekster rustig was en dat zij tijdens het gesprek niet had aangegeven dat ze tegen haar gezicht zou zijn getrapt. Dit wordt bevestigd door de eerste AT' er. Ze had ook niet naar haar kaak

gewezen. Ook de 'medic' van het AT, zou het zeker hebben gehoord als er op medisch gebied iets zou zijn voorgevallen in de woning.

Twee politieambtenaren van de eenheid Midden-Nederland die na het AT in de woning kwamen, hebben verklaard dat zij niets bij verzoekster hadden bemerkt. Verzoekster had volgens een van de politieambtenaren wel veel en op luide toon tegen hem en zijn collega gesproken. Ook liet zij zich meerdere malen van de bank vallen en deed of zij flauw viel waarna zij enkele seconden later weer stond te schreeuwen.

Vooropgesteld wordt dat het slaan of schoppen van aanwezigen niet behoort tot de standaardprocedure die door een AT wordt toegepast. Dit past ook niet in de beroepsethos van het AT om het liefst zonder geweld jegens verdachten of derden een potentieel zeer gevaarlijke aanhouding uit te voeren. Uit het strafrechtelijk onderzoek dat naar aanleiding van verzoeksters aangifte tegen het AT was uitgevoerd, is niet gebleken dat verzoeksters zou zijn getrapt of geschopt.

Zoals hierboven al is gesteld, heeft verzoekster twee wisselende verklaringen afgelegd. Deze verklaringen wisselden ten aanzien van het wel of niet gezien hebben dat zij werd getrapt. De verklaringen van de leden van het AT zijn eensluidend. De Nationale ombudsman kan daarom niet uitgaan van de lezing van verzoekster.

Verder hebben twee politieambtenaren van de eenheid Midden-Nederland niet van verzoekster gehoord dat zij zou zijn getrapt en ook niet gemerkt dat zij pijn zou hebben. Verzoekster sprak op luide toon en had ook geschreeuwd. Dit is opmerkelijk, gelet op het letsel aan haar kaak dat zij eerder die avond zou hebben opgelopen en haar verklaring dat ze in de periode daarna bijna niet kon eten.

Alles in onderlinge samenhang beschouwd, komt de Nationale ombudsman dan ook tot de conclusie dat niet is komen vast te staan dat verzoekster tegen haar kaak is getrapt of geschopt, als gevolg waarvan een deel van haar kunstgebit losraakte en diep in het tandvlees van haar onderkaak was geschoten.

De ambtenaar van de KMar heeft niet gehandeld in strijd met het vereiste van integriteit.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

6. TEN AANZIEN VAN DE BESLISSING VAN DE KMAR VAN 19 OKTOBER 2015 OM VERZOEKSTERS KLACHTEN NIET IN BEHANDELING TE NEMEN.

Het beginsel van fair play houdt voor overheidsinstanties in dat zij burgers de mogelijkheid geven hun procedurele kansen te benutten. Dit betekent dat wanneer een burger vraagt om klachtbehandeling, hij recht heeft op behandeling van de klacht overeenkomstig hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

In artikel 9:8 Awb (zie Achtergrond, onder 7) wordt limitatief aangegeven in welke gevallen een bestuursorgaan niet verplicht is om een klacht over een bepaalde gedraging

te behandelen. Zolang er een opsporingsonderzoek of vervolging loopt, kan de klachtbehandeling worden opgeschort. Zodra een rechter een oordeel heeft gegeven over een gedraging waarover wordt geklaagd, bestaat er in principe voor het bestuursorgaan en de Nationale ombudsman geen ruimte meer om over die gedraging nog een oordeel te geven.

De Nationale ombudsman stelt vast dat verzoekster naar aanleiding van het optreden van het AT op 9 april 2013 een klacht heeft ingediend bij de politie eenheid Midden-Nederland. De politie heeft haar klacht vervolgens ter verdere behandeling doorgestuurd naar de KMar waar deze werd ontvangen. De klachtbehandeling werd later opgeschort omdat verzoekster aangifte had gedaan tegen het AT van de KMar. Vervolgens werd door de KMar een intern strafrechtelijk onderzoek ingesteld naar de vermeende mishandeling. De Nationale ombudsman acht de beslissing van 29 juli 2013 om de klachtbehandeling op te schorten juist, aangezien artikel 9:8, eerste lid sub f Algemene wet bestuursrecht die mogelijkheid biedt.

De grond voor het opschorten van de klachtbehandeling verviel echter op het moment waarop de hoofdofficier van justitie besloot om de aangifte van verzoekster te seponeren (d.d. 21 maart 2014). Tegen deze vervolgingsbeslissing stelde verzoekster geen beklag in ex artikel 12 Wetboek van Strafvordering waardoor er voor klachtbehandeling geen beletsel meer bestond. Het hoofd van de Sectie Klachten van de KMar stelde zich in zijn brief van 19 oktober 2015 daarentegen op het standpunt dat verzoeksters klacht niet in behandeling hoefde te worden genomen. Als reden gaf hij aan dat haar klacht door het instellen van een procedure aan het oordeel van een andere rechterlijke instantie dan een bestuursrechter onderworpen was geweest. De Nationale ombudsman stelt vast dat de hoofdofficier van justitie (het Openbaar Ministerie) geen rechter is. Nu het hoofd van de sectie klachten van de KMar zich desondanks op het standpunt stelde dat verzoeksters klacht, onder verwijzing naar artikel 9:8, eerste lid, sub e Awb, niet in behandeling hoefde te worden genomen, is de Nationale ombudsman van oordeel dat de minister van Defensie aan verzoekster onnodig een belemmering heeft opgeworpen en daarmee heeft gehandeld in strijd met het vereiste van fair play.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

CONCLUSIE

De klacht over de onderzochte gedraging van de (hoofd)officier van justitie die wordt toegerekend aan de minister van Justitie en Veiligheid is niet gegrond voor wat betreft het verlenen van toestemming voor de inzet van het AT van de KMar, en gegrond voor zover het ontbreken van het maken van de belangenafweging door de hoofdofficier ten aanzien van de mogelijke aanwezigheid van kinderen betreft.

De klacht over de onderzochte gedraging van het AT van de KMar die wordt toegerekend aan de minister van Defensie is niet gegrond voor wat betreft:

- Het zonder noodzaak richten van vuurwapens op verzoekster en haar destijds tienjaar oude dochter;
- Het niet legitimeren door het AT tijdens de inval;
- Het niet in dezelfde ruimte laten verblijven van verzoekster en haar dochter, terwijl zij geen verdachte waren;
- Het gebruik van disproportioneel geweld tegen verzoekster.

De klacht over de onderzochte gedraging van het hoofd van de Sectie Klachten van de KMar die wordt toegerekend aan de minister van Defensie is gegrond, voor wat betreft zijn beslissing om verzoeksters klachten over het AT na de opschorting, niet verder in behandeling te nemen.

AANBEVELING

De Nationale ombudsman geeft de minister van Defensie in overweging de informele afspraken die door het Arrestatieteam (AT) van de KMar worden gehanteerd ten aanzien van de manier waarop tijdens een AT inzet rekening wordt gehouden met de (mogelijke) aanwezigheid van minderjarige kinderen, formeel vast te leggen en daarin ook op te nemen dat het AT bij de uitvoering van de planmatige aanhouding een afweging zal maken tussen de veiligheidsbelangen van het AT en de opdracht tot het verrichten van de aanhouding enerzijds en de belangen van de kinderen anderzijds.

SLOTBESCHOUWING

Het zal je maar overkomen dat een AT jouw woning binnenvalt terwijl je geen verdachte bent en van niets weet. De psychologische impact van een AT inval op mensen en meer in het bijzonder minderjarige kinderen die daar totaal onverwacht en ongewild mee worden geconfronteerd, mag niet worden onderschat. Dit maakt dat juist in gevallen waarin van te voren bekend is dat kinderen op de locatie van een geplande aanhouding aanwezig (kunnen) zijn, een zwaardere afweging moet worden gemaakt ten aanzien van het moment, de locatie en de te volgen aanhoudingsprocedure. Kortom, zijn er mogelijk andere minder bezwarende opties om een aanhouding van een verdachte door een AT te bereiken.

Verzoekster en haar dochter hebben de pech gehad dat in hun geval de omstandigheden geen ruimte boden voor een alternatieve mogelijkheid. Het AT optreden was, zo heeft de Nationale ombudsman in dit rapport vastgesteld en geoordeeld, rechtmatig en behoorlijk verlopen. Het oordeel van de Nationale ombudsman en de bijdrage van de Kinderombudsman levert verzoekster en haar dochter dus niet de erkenning op van slachtoffer van een psychologisch zeer ingrijpend politieoptreden. Desondanks zijn de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman zich wel bewust van de impact die het politieoptreden op hen heeft gehad en de wetenschap dat zij daar psychisch nog lange tijd mee geconfronteerd zijn (geweest). Om die reden willen de Nationale ombudsman en

de Kinderombudsman, de verantwoordelijke autoriteiten daar met dit rapport nog een keer ten overvloede van bewust maken.

De Nationale ombudsman,

A handwritten signature in blue ink that reads "Reinier van Zutphen". The signature is written in a cursive style with a large initial 'R'.

Reinier van Zutphen

Achtergrond

1. Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM)

Artikel 3 Verbod van foltering

"Niemand mag worden onderworpen aan foltering of aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen."

2. Algemene wet op het binnentreden (Awbi)

Artikel 1

1. "Degene die bij of krachtens de wet belast is met de opsporing van strafbare feiten of enig ander onderzoek, met de uitvoering van een wettelijk voorschrift of met het toezicht op de naleving daarvan, dan wel een bevoegdheid tot vrijheidsbeneming uitoefent, en uit dien hoofde in een woning binnentreedt, is verplicht zich voorafgaand te legitimeren en mededeling te doen van het doel van het binnentreden. Indien twee of meer personen voor hetzelfde doel in een woning binnentreden, rusten deze verplichtingen slechts op degene die bij het binnentreden de leiding heeft.

2. Indien de naleving van de in het eerste lid bedoelde verplichtingen naar redelijke verwachting ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van personen of goederen, feitelijk onmogelijk is dan wel naar redelijke verwachting de strafvordering schaaft ten aanzien van misdrijven waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten, gelden deze verplichtingen slechts voor zover de naleving daarvan in die omstandigheden kan worden gevegd."

3. Circulaire Aanhoudings- en ondersteuningseenheden (AOE 'en)

"De belangrijkste taak van de AOE'en is het verrichten van aanhoudingen in situaties waarbij redelijkerwijs mag worden aangenomen dat levensbedreigende omstandigheden tegen de politie of anderen dreigen. De inzet van een AOE is erop gericht om geweld te voorkomen of te beheersen. Door snel en verrassend op te treden wordt bij de aanhoudingen van gevaarlijke verdachten het gevaar voor de politie en voor derden tot een minimum beperkt."

In artikel 8, eerste lid, van het Besluit beheer regionale politiekorpsen (hierna: Bbrp) is aangegeven dat een AOE uitsluitend tot taak heeft op te treden indien redelijkerwijs mag worden aangenomen dat levensbedreigende omstandigheden tegen de politie of anderen dreigen. Hetzelfde artikel bepaalt vervolgens welke werkzaamheden de eenheid ter uitvoering van zijn taak mag uitvoeren. Dat betreft het verrichten van planmatige aanhoudingen, het bewaken en beveiligen van politie-infiltranten, het assisteren bij het bewaken en beveiligen van het transport van getuigen, verdachten of

gedetineerden, het assisteren bij het bewaken en beveiligen van objecten en andere werkzaamheden waarvoor toestemming is verkregen van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Minister van Justitie. Voor de uitoefening van deze werkzaamheden is een AOE geoefend in het gebruik van bijzondere technieken en tactieken en kan deze worden uitgerust met bijzondere bewapening.

Gelet op de situaties waarin wordt opgetreden en de wijze waarop een AOE opereert, zal veelal sprake zijn van een ernstige inbreuk op de persoonlijke levenssfeer. De inzet kan dan ook worden beschouwd als het toepassen van een zwaar geweldmiddel, waarvoor toestemming van het bevoegd gezag nodig is conform artikel 6, eerste lid, van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar (hierna: de Ambtsinstructie).

Inzet van een AOE zal – gelet op de aard en ernst van het middel – in de regel plaatsvinden ten behoeve van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde.

Aangezien de toestemming tot inzet van een AOE een zwaarwegende beslissing is, die verstreckende gevolgen kan hebben, dient in beginsel de hoofdofficier van justitie, onder wiens gezag het opsporingsonderzoek plaatsvindt deze toestemming te verlenen. Over de inzet van de AOE-KLPD beslist de (landelijk) hoofdofficier van justitie. De hoofdofficier van justitie draagt zorg voor vervanging voor het geval dat hij zelf niet in staat is op een verzoek tot inzet te beslissen. Hij kan daartoe de plaatsvervangend of fungerend hoofdofficier van justitie aanwijzen of een officier van justitie in de rang van officier eerste klasse van zijn parket. Wie de toestemming heeft verleend, zal tot uitdrukking dienen te komen in de registratie die door het parket wordt gevoerd.

De verantwoordelijkheid van de hoofdofficier van justitie, onder wiens gezag het opsporingsonderzoek plaatsvindt, brengt mee dat, in het geval een AOE moet worden ingezet in een ander arrondissement, hij – alvorens toestemming daartoe te verlenen – overleg pleegt met zijn ambtgenoot of diens plaatsvervanger. Dit overleg betreft de veiligheid ter plaatse waar de AOE moet optreden, niet de noodzaak van de inzet van de AOE. Daarbij zijn de navolgende aspecten van belang:

- is de politie ter plaatse waar de AOE zal optreden afdoende geïnformeerd over dit optreden en;
- zijn openbare orde en veiligheid ter plaatse waar de AOE moet optreden afdoende gewaarborgd (zulks gelet op de juiste verhouding met de betrokken burgemeester die de ambtgenoot in acht zal dienen te nemen).

Er kunnen omstandigheden zijn die overleg vooraf met de ambtgenoot niet mogelijk maken omdat er geen indicatie te geven is waar de AOE zal moeten gaan optreden. In deze gevallen dient de hoofdofficier van justitie, die toestemming tot de inzet van de AOE geeft, ervoor te zorgen dat in ieder geval op operationeel niveau de lokale politie geïnformeerd wordt zodra de AOE zal gaan optreden. Tevens dient hij zijn ambtgenoot achteraf zo spoedig mogelijk in kennis te stellen van zijn toestemming tot de inzet van de AOE.

In geval één of meer aanhoudingen verricht moeten worden in een ander arrondissement dan dat waar het onderzoek plaatsvindt, zal in de registratie tot uitdrukking dienen te komen dat er ter zake (vooraf of spoedshalve achteraf) contact is opgenomen met de desbetreffende ambtsgeno(o)t(en).

4. Regeling beheer politie

Artikel 17

"De regionale eenheden beschikken zelfstandig of samen met één of meer andere regionale eenheden over één of meerdere onderdelen die uitsluitend tot taak hebben, indien redelijkerwijs mag worden aangenomen dat levensbedreigende omstandigheden tegen de politie of anderen dreigen, de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het verrichten van planmatige aanhoudingen;
(...)"

5. Politiewet 2012

Artikel 7, eerste lid

"De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld of vrijheidsbeperkende middelen te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik hiervan verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."

6. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en andere opsporingsambtenaren

Artikel 1, derde lid

"In dit besluit wordt verstaan onder:

(...)

- c. aanwenden van geweld: het gebruiken van geweld en het dreigen met geweld, waaronder wordt begrepen het ter hand nemen van een vuurwapen;"

Artikel 2

"De ambtenaar legitimeert zich met het legitimatiebewijs dat aan hem is verstrekt:

- a. bij optreden in burgerkleding ongevraagd, tenzij bijzondere omstandigheden dit onmogelijk maken, en
- b. bij optreden in uniform, op verzoek daartoe."

Artikel 7, eerste lid

"Het gebruik van een vuurwapen, niet zijnde een vuurwapen waarmee automatisch vuur of lange afstandsprecisievuur kan worden afgegeven, is slechts geoorloofd:

- a. om een persoon aan te houden ten aanzien van wie redelijkerwijs mag worden aangenomen dat hij een voor onmiddellijk gebruik gereed zijnde vuurwapen bij zich heeft en dit tegen personen zal gebruiken;
 - b. om een persoon aan te houden die zich aan zijn aanhouding, voorgeleiding of andere rechtmatige vrijheidsbeneming tracht te onttrekken of heeft onttrokken, en die wordt verdacht van of is veroordeeld wegens het plegen van een misdrijf
 - 1°. waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld, en
 - 2°. dat een ernstige aantasting vormt van de lichamelijke integriteit of de persoonlijke levenssfeer, of
 - 3°. dat door zijn gevolg bedreigend voor de samenleving is of kan zijn.
- (...)"

7. Algemene wet Bestuursrecht**Artikel 9:8**

"1. Het bestuursorgaan is niet verplicht de klacht te behandelen indien zij betrekking heeft op een gedraging:

- a. waarover reeds eerder een klacht is ingediend die met inachtneming van de artikelen 9:4 en volgende is behandeld;
- b. die langer dan een jaar voor indiening van de klacht heeft plaatsgevonden;
- c. waartegen door de klager bezwaar gemaakt had kunnen worden,
- d. waartegen door de klager beroep kan worden ingesteld, tenzij die gedraging bestaat uit het niet tijdig nemen van een besluit, of beroep kon worden ingesteld;
- e. die door het instellen van een procedure aan het oordeel van een andere rechterlijke instantie dan een bestuursrechter onderworpen is, dan wel onderworpen is geweest of,
- f. zolang terzake daarvan een opsporingsonderzoek op bevel van de officier van justitie of een vervolging gaande is, dan wel indien de gedraging deel uitmaakt van de opsporing of vervolging van een strafbaar feit en terzake van dat feit een opsporingsonderzoek op bevel van de officier van justitie of een vervolging gaande is.

2. Het bestuursorgaan is niet verplicht de klacht te behandelen indien het belang van de klager dan wel het gewicht van de gedraging kennelijk onvoldoende is.

3. Van het niet in behandeling nemen van de klacht wordt de klager zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen vier weken na ontvangst van het klaagschrift schriftelijk in kennis gesteld. Artikel 9:12, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing."

8. Verdrag inzake de rechten van het kind (IVRK)

Artikel 3

"3.1 Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.

3.2 De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.

3.3 De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht."

Artikel 6

"6.1 De Staten die partij zijn, erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft.

6.2 De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind."

Artikel 9

"9.1 De Staten die partij zijn, waarborgen dat een kind niet wordt gescheiden van zijn of haar ouders tegen hun wil, tenzij de bevoegde autoriteiten, onder voorbehoud van de mogelijkheid van rechterlijke toetsing, in overeenstemming met het toepasselijke recht en de toepasselijke procedures, beslissen dat deze scheiding noodzakelijk is in het belang van het kind. Een dergelijke beslissing kan noodzakelijk zijn in een bepaald geval, zoals wanneer er sprake is van misbruik of verwaarlozing van het kind door de ouders, of wanneer de ouders gescheiden leven en er een beslissing moet worden genomen ten aanzien van de verblijfplaats van het kind.

9.2 In procedures ingevolge het eerste lid van dit artikel dienen alle betrokken partijen de gelegenheid te krijgen aan de procedures deel te nemen en hun standpunten naar voren te brengen.

9.3 De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind dat van een ouder of beide ouders is gescheiden, op regelmatige basis persoonlijke betrekkingen en rechtstreeks contact met beide ouders te onderhouden, tenzij dit in strijd is met het belang van het kind.

9.4 Indien een dergelijke scheiding voortvloeit uit een maatregel genomen door een Staat die partij is, zoals de inhechtenisneming, gevangenneming, verbanning, deportatie, of uit een maatregel het overlijden ten gevolge hebbend (met inbegrip van overlijden, door welke oorzaak ook, terwijl de betrokkene door de Staat in bewaring wordt gehouden) van één ouder of beide ouders of van het kind, verstrekt die Staat, op verzoek, aan de ouders, aan het kind of, indien van toepassing, aan een ander familielid van het kind de noodzakelijke inlichtingen over waar het afwezige lid van het gezin zich bevindt of waar de afwezige leden van het gezin zich bevinden, tenzij het verstrekken van die inlichtingen het welzijn van het kind zou schaden. De Staten die partij zijn, waarborgen voorts dat het indienen van een dergelijk verzoek op zich geen nadelige gevolgen heeft voor de betrokkene(n)."

Artikel 16

"16.1 Geen enkel kind mag worden onderworpen aan willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privéleven, in zijn of haar gezinsleven, zijn of haar woning of zijn of haar correspondentie, noch aan enige onrechtmatige aantasting van zijn of haar eer en goede naam.

16.2 Het kind heeft het recht op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting."